HEDELMÄN- JA MARJANVILJELIJÄIN LIITTO – HML ry.

LAUSUNTO
28.9.2023

Asia: U 45/2023 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kasvien lisäysaineiston tuotannosta ja markkinoinnista

Lausunto

Hedelmien ja marjojen avomaatuotanto perustuu monivuotisiin kasvustoihin; esim. mansikanviljelyssä kasvuston keskimääräinen ikä on kolme-neljä vuotta ja omenan viljelyssä kaksikymmentä vuotta. Yksivuotista tuotantoa on vain kasvihuoneissa tai -tunneleissa.

Hedelmän ja -Marjanviljelijäin liiton mielestä komission ehdotuksessa käytännön vaikutukset jäävät vielä epäselviksi.

Suomessa on erittäin vähän lajikejalostusta ja uusia kotimaisia lajikkeita tulee hedelmien ja marjojen viljelyyn vain harvoin. Myös taimituotanto Suomessa on vähäistä, eikä kotimaisen tuotannon kapasiteetti riitä suomalaisten viljelijöiden tarpeisiin. Siksi suomalaiset hedelmän- ja marjanviljelijät ovat riippuvaisia keskieurooppalaisista lajikkeista ja Keski-Euroopan taimituotannosta.

Hedelmän- ja Marjanviljelijäin liitto pitää hyvänä uudistuksia, jotka mahdollistavat uusien tieteellisten ja teknisten menetelmien käyttöönottoa ja kehitystä, sekä varmistaa tuleviin haasteisiin soveltuvien kasvien lisäysaineistojen saatavuutta. Myös kasvigeenivarantojen suojelua ja kestävää käyttöä sekä etenkin kasvinterveyttä edistävät ja varmistavat uudistukset ovat tervetulleita.

Hedelmän ja -Marjanviljelijäin liiton mielestä komission ehdotuksessa käytännön vaikutukset jäävät vielä epäselviksi, mutta vaatimus viljelyarvokokeet hedelmä- ja marjalajikkeiden osalta saattavat asettaa pohjoiset viljelijät eriarvoiseen asemaan keskieurooppalaisiin viljelijöihin verrattuna ja aiheuttaa huomattavia kustannuksia.

Keski-Euroopassa jalostetut tai siellä lisätyt lajikkeet ovat automaattisesti testattu paikallisissa agroekologisiin olosuhteissa. Monivuotisuus tekee viljelyarvokokeista erittäin haasteellisia ja pitkiä. Lyhytaikaisten viljelyarvokokeiden tulokset taas ovat erittäin epävarmoja ja siksi käytännössä turhia.

Viljelyarvokokeet hidastaisivat uusien lajikkeiden tuloa Suomen markkinoille, nostaisi taimimateriaalin hintaa olennaisesti sekä saattaisi

luoda tilanteen, jossa uusia lajikkeita ei tulisi Suomen markkinoille, sillä niiden testaus olisi liian kallista ja lopputulema epävarmaa, jotta kokeita kannattaisi tehdä suhteellisen pienen, pohjoisen, markkinan takia. Pelkona myös on, että taimimyyjien vahva asema markkinoilla vahvistuu entisestään, mikä ei edesauta vapaata kilpailua ammattimaisessa taimimyynnissä.

Hedelmän- ja Marjanviljelijäinliitto pitää mahdollisena, että vaatimus viljelyarvokokeista ei edistä ehdotuksen yleistä tavoitetta varmistaa käyttäjilleen korkealaatuiset ja monipuoliset lisäysaineistot, mikäli lajikkeiden saatavuus ja valikoima Suomessa supistuvat nykyiseltä tasolta asetuksen myötä. Tällöin asetus olisi myös ristiriidassa biodiversiteetin ja ruokaturvan ylläpitämisen näkökulmasta.

Viljelyarvokokeita vastaava toiminta, kuuluu hedelmä- ja marjakasvien osalta, viljelijän omaan toimintaan ja intressiin, ja sitä on aina tehty. Viranomaisilta vaadittu koetoiminta estäisi taimimateriaalin vapaan liikkuvuuden ja saatavuuden EU:ssa. Ja täten viljelijöiden voi olla jatkossa haastava toteuttaa omia, tilan tuotannon kehittämiseen liittyviä lajiketestauksia.

Mikäli viljelyarvotestivaatimukset koskisivat ainoastaan Suomessa jalostettavia lajikkeita, Hedelmän- ja marjanviljelijäin liitto on huolissaan siitä mitä tämä tarkoittaa viljelijöiden kannalta.
Vaatimus ei saa vaarantaa uusien lajikkeiden, jalostusta, saatavuutta tai lisäystä.

Tällä hetkellä Luonnonvarakeskus on ainoa organisaatio, joka tekee hedelmä- ja marjakasvien jalostusta Suomessa. Jos hedelmä- ja marjakasveiltakin tulevaisuudessa vaaditaan viljelyarvotestausta niin on pohdittava voiko sama organisaatio olla sekä jalostaja että virallisista lajikokeista vastaava taho.

Myös kustannukset viljelyarvotestivaatimuksesta huolestuttavat. Nostaako viljelyarvotestivaatimukset viljelijöiden kustannuksia entuudestaan, taimimateriaalin hinnan nousuna?

Haluamme korostaa, että asiassa kuultaisiin kattavasti myös kotimaista taimituotantoa. Pyydämme, että asiassa kuullaan myös Taimistoviljelijät ry:tä.

HEDELMÄN- JA MARJAVILJELIJÄIN LIITTO RY.

Helsingissä 28.9.2023

Tarja Matomäki
Puheenjohtaja

Heidi Wirtanen
Toiminnanjohtaja